

—Шурд, шурд, шурд...—
 гидж чарлджид зүлгүдгн госта а сөөгын көддә соньсгана. Сө салькта, сар гарси бийн, нуудж бээх таджраа уул заагт нег үзгәдә, нег геедрәд йовна. Салькн зәрмдән чань-гырад, зәрмдән токтнна; эн харь-гырад йовх куунә ишкдл нег шулулад, нег ударад йовснә соньсгана.

Сөөни орад өбрдсн алднд эн күн Боолдин голд бәйдг совхозар орад ирв. Сагинь хайгә дөрвөлжлäd бәргдсн, хуучн хурлин күрәд бәйх совхозиг збв эргәд, гермүдәс долагур йовад, ар захин койр шавр герур өбрдәд ирв. Зун захин терд күрәд, збвәр удан зогсад, әнд-тендән хәл-дәжгәд, хойр дакдж аргьулх-нар терз йовк. Арә ульн-трджа-исн шамин герл улн багьрснә терзәр үзгәд, зуг шамин өбр суусн күнәй харань геелржд өлв. Удн уга, уудн тәйлгә-снә хобн, «Кемб?» — гидж шимлдж сурсн куукд куунә дун соньсгәв.

—Бив, Бульв.
 —Не, ор, уудн чөбдлж.
 Овдгә бөр хувци деер, улсн хар фуфайк омссн, дундн нургта хар улн куукн геринә иш бер хойрла междл уга, шамд өбрдәд, арә герл өгчәх голинь улн дор орулчкәд, хойр терзин көшгинь лавлад хаагсад, хәрү ирдж, шамин герл иккв.

—Болха, танагыр күн ир-хий?
 —Сөбгәр күн ирхш.
 —Не, сән. Тана совхозд ода юн болджахын келдж өгит. Удан танад суушгов, сөөни бийдн давнав, ахарн келтн. Кинти цә бәхлә өгтн?

—Не, чи, Буль, хамагыс йовдж йовхичн меджәйәв. Чамд уудн удан бәйдж чин сән болшо. Ахарн ним: мен-шир эзн. Тааста юман манас булгад авад йовдж одна. Олахчана бәйсн нег гаха хб хойр авч өлв. Чи эврән медх, эн герәс ах-дү дөрнн орн-нугт харсәд йовна, тиг-хлә маниг кен харсх билә? Заадн, муутхдн бәйнә. Цәргә улсин ардкис икәр шахжана. Ода деерән цуг-тадн гарн күрлго бәх өнг-тә, нигәд улад бәхлә, манас кен әмд үлдхн медгдшго. Зулдж гарлж аргн нанд ирдән уга билә: үздәкән эн герәр дөрнн көкшн куукд хойри?—Игәд улдсн улс дала. Эмч уга, гемисн үкнә. Одахн кө-мөстә куукм торгын килдин хбдн, гемнә ораддә, хәләмдж, өмнлгн уга бола бәйдж әрдлж өдв. Цугвәрчн тинм улсвдн. Не, удан ишн гилжану энчи, кезә Удан Цәрг өрдж ирх?

—Игкитә улст та, бергн, кел-тә. Цәрин улсин ардн дора-гыр зәйгәлтн. Удан нигдж бәшго. Мана чид дала. Мана цәрг чилтән улн немдә авад, уга алдн өрдж ирх гидж мед-дәжәв. Байр мана уульцид бас болх.—гидж мана партин келсн үг бәйнә. Зуг күлгәйд хара суудж болшо, тер дотр багырад. Мел чилдәрн хор-тнд хоран күргәд, бийән өл-гө, нег ндән дөньгән күр-гәд бәхлә сән болх билә. Олн заагт дорагыр цәйлгвәр кешн. Немшир дала худд

тарад болх, дилчквдн, Улан Цәрг чилдж өдв гидг болх. Худд! Шуд мана өбр, Сталин-град алднд, немшир цәрг цу-сан барджана, чидн чиләд, балгыс авд аргын тасржа-на. Удлго Сталинград телнә үкәр болх. Не, багычудас, комсомольцрас кен энд бәй-хын нанд ахар келдж өгтн.

Куукн удлго адгәд, йовх бәйдл гаргьв. Хәрү суугьад, герин эзн куукд куунәс сур-джана.

—Хамдан сургьул сурчасн уурмудән кесгәс нааран үзәд угав. Санад орад бәйхәнә. Бидн эн тана совхозин школд сурчагыд цокулсн зургудас бәхлә, үзүлгә,—гичкәд, арг-гул снәләв.

Альбом уга, газетәр кесн ик конвергд дүрәтә бәйсн зургудиг Болха авдрин йо-рлас гаргьдж авч өгв. Не-дждәр авад, шамин герлд куукн зургуд хәләв. Эн зур-гуд гәйхәд, куукн кесг дасн цагин йовдлмуд сәнв. «Гучн тавдгч джилд, тавдгч класс өрджагыд цокулсн зург. Гичн гучн зургәдгч джил, гучн доләдгч... Долан класс чиләсн цаг. Зургуд, зургуд! Амн уга цаасна тасрә би-ширә! Болвчн, келү давсн цагин йовдлмуд хәрү уханд орулчкә! Минь эн зургт хамдан сурчәсн хөрн күн бәйхәнәдн. Зам улн хаалгыр, гоотан йо-вал йовхичн гидж санд бәй-сн. Инәх, наадж, сургьульдан шунх, комсомолин көдмшт өрдлх,—нань ю санд билә-дн! Ода мана тер сарул хаал-гыр бдн кесг ацлад, матьк джимс болад йовдж өлдвдн. Кень хама йовна? Кень менд ирх? Кезә чиргәбәрн харгы-хахвдн? Дән, дән... Келү са-нсч сана эвдлж, келү сәдкнн харгәсн иньгүд хагычвч!

Эн кемб? Кенә зургвч? Э, э, чи Алучин Канур кевтәмч? Альвна эзн, математик, арти-ст! Чинаев болхан, ноиг ма-тематик болхан, актер болхан меддә ядл йовд! Эрлчнн дегд дала боцкәд, алькинн элдхән медго биләч. Ода ягывч? Дән эйтлж Баку деер командирин сургьул сурчана гидж соньсыв. (Арә 19 күрн, лейтенант нертә йовд, Крым харлгына дәннд орад, әмн өгснн чи, Буль, соньсәд угач).

Эн кемб? А. Лидж. Мөмән Лидж. Орман суудж чалго Лидж. Дань цегләд, дорк ор-ман дугьрул кевтә эргәд йовдг Лидж! Билгин күчәр, билгнә альвнасн даву бәтәд, сур-гыль сурад йовдг Лидж. Чи хамавч? (Бас уга терчн, Буль, бийән хариндго дәйл-дәд, мах-цусан бирчкәж, бас офицер билә). Энн—Басн, збуулсн Басн. Алдр өгр, ин-тернатд бәйгәд, хотан ол уукасн залхурад, хоосн бәйдг Басн. Чи хамавч, дәннә альх хаалгырн өрвдж йовнач, зуулдгән уурвч? (Уурч, дән збуулсн улст дурга болдн биш, болвчн шавгәд, ик шав авч, менд йовна). Эн бәйсн... Энн... Аргур. Чики дәннәс уурч сән дурар авышколур йовдг өдсн билә... Чань юч бәйнә? Эн юч зургвч? Цәргә хувцта, легкичн махлата, энн юч хувцмб? Комбинзон. Аэро-дром деер цокулсн зург болдг бәйдлгә... Аргур... Ода чи

хамавч? Болхагыс, бергнәсн сурхла ягыд гильч? Бәг, хоб-ннн медгх...

Куукн угар татад саналдә, хойр сеисн цә кинтәр уудж авн, хаалгыдан бедрв.

—Не, менд бәйтн, танагыр лакад иргдәд чигн бәйх, сө ирхв.

—Менд йов, байрга цагла харгьн,—гигәд, Болха үдн күрлг гаргьв.

... Барун өмәрн зо давшад, тандгч хаалгыр Найнтах тем-цәд, харнъгу болсн бийнә хаалгын харагыр куукн йо-вдж йовна. Ганцарн йовсн ку-кнә уханд эс орх юмн уга. Эндр өдр юн болснн ухандан орулад, куукн уха туньга-гыд йовнә...

Ялгин голд ирдж буусн баахн партизанск оградиг хор-тн медәд, өмнәйсн цәрг тәвб. Кесг ул чилдәт хортн буслдж авад, минометмүд орулад хасн бийнә, отрад кестән торад, үдлнн өдрнн гегән тасрәс цагт неждәд-неждәдәр тарв. Эн улдсн комсомольцн, дил-гәд болвчн, зер-зевән хайдж зүсгәхәр бәйхн уга. Шгабин өгсн даалгырар, хотар неждә-дәр тарад, дорагыр шәйлгь-врнн көдлмш өкләд, немшир цәрглә сәрдж ноолд улс тол-гылх ухата йовна. Тер тускан санад, «юнас авч өклхмб? Кен-кениг бийурн келж, ит-кдж даалгыр өгсв?»—гидж Буль чеджләрн гөвлддәж йовна.

Теньгр улн харнъгырад, уулн нитрссн бийнә, хаалгь алддж йовхш. Салькндгәнхсн хагсу буррлдан аяг куукнә хойр көлин товжнхсн ә эдрүлнә. Нань теетг юона чигн дун гархш. «Болвчн, ба-тлсн сән»—гидж санквал, куукн госта түрд йовсн би-чнн браунингән тач авад, ба-рун гарган бәрд йовна.

Булин герн Найнтахна, Сам-брн гидг газрг бәйх, гер күрлг 30 дууна. Нань, 10 дуунад бәйх Нохан-сул гидг хогнд күрч, тәрт улсан хотад, амрч авад, маньгьур сөбдн гергән күрх тоотврга йовнә.

Нохан-суулин улс Самбрн деерн, әмгн олар бәйдг газрг юч болджахчн, ямаран зәйг, ямаран игкәтә улс бәйхнн заах гидж басуулджана.

Ганцарн йовх, өбрн куун-длг хань уга, куунә уханд өньгсн цагин юч болвчн орна.

... Аргур... Бас эн хаал-гыр йөвдж, мана Найнтахна школд ирдж, манда сурсн би-ший. Нилә әдл, бичкәйсн авч хбг экин гарг өсн, тер цаг-ган му үзсн көвүн. Югыад эс тер нанд мартгднә? Келү дакдж намаг үзәр манахнур иртә тер? Самбрннн наадк теермин өбр мәрән тушад ор-ккәд, йөвгьвәр асхн алднд орад күрч ирдг билә. «Ямаран кер-гәр ирвч?»—гиклә, урнн энд сурчәсна туск документс ав-гар ирсн болд, эс-гиклә нег хол зегьгьур ирәр келд. Би уга бәйсн болхла, документ чигн, эс чигн керг уга бәйсн ил, тер пнаас ичдә, ичгән тия-гдл келдәж чигн. Ис дурга гидгн гер бәйсн бәтхгөв? Би ода арзә йисгә, тер пнаас хойр насн ах, тинглә өдә хбрн негтә болх. Хойр джил үзлчд угавдн. Тингхд түүнә

келсн үг тәртән авдо биләв. Нам көвүдлә куундгго бәйсн, түүнә келснн соньсдг, зуг хә-ру өгдо биләв.

Ю куундг бәйсн болхвдн? Нег дакдж авгыннә газ, зуу-хд хот келжәхлә, өбрм Аргур кесг удан эргдәжгәд, ичгән арә гидж дилдж, бичг гаргм атхули, зулад йовдж одла. Асхнчләр ир гисн газргн оч куундлв. Тингхд нанд тер ю келсн бәйсмб? Чикәр, тодрха-гыр медгдхш. Бийнә сур-гыль цаарандн сурх, күлә гидж сурдг бәйдж кевтәл... Эврәнн бичсн шүлгүдән ум-шдг өглә. Эгсджалч, юн гидж умшдг билә?

Теньгрин тумн оддас Темдгәнн ганцн солнә, Таньгьчин олн куукдәс Тачалтань ганцн Буль. Энүгинн тодрха меднәв. Нань юч гидж умшлә? Келхм дала биләд, Келдгн өлдш, зовна. Чидг аргь ирхлә, Чамагән би айлснәв.

Не, эн шүлгн дала сән бишл, болвчн 18-тә позгд те-рнчн болжаховг. Нань юч гидж билә? Э, гарим атхад, хургьдарм наачагыд, келсн ним:

Ягытлан күмсгч харв?
 Ягыс тевлг нургычм?
 Ягысн келгә гарв?
 Ягысн эвтә кургычм?
 Чи минн зүддч,
 Чи минн күшлч.
 Бурхнд бичкндән иткджә-ләв,—

Бульдән ода икджәйнә.
 Тингхд би түүндурта-дур-гогән медго биләв. Ода санхла, ягызн дурго биш бәйдж. Тер цаарандн сур-гыль йовх бәйсн, би болх-лә, кәшрәд йовх өкддн нөжд болх, эврән көдләд, дүүнрән сургьгар бәйсн цаг. «Ода нег джилд сургьульд йовдл, зунтнн ирәд харгь-ләрн, таньх улач, маргдж ор-сч»—гидж зог келг биләв. Намаг тингхлә, икәр өбләд, босад йовдж одчкәд, удлм биш, хәрү күрч ирднн.

Ода хама йовнач, Аргур? Минь эн цагла юнәгәд эс хар-гынач? Мел эн зовннгта ца-гла харгыад куундлә, эврәнн сәдкән лавга медлч билә-дн.

Болв, юн гидг юм санджа-нав би? Ода нанур эн галв болсн дән заагт альдәсн ир-хмб тер? Амд йовслә, менд харгыла, дәннә хбн сәдк-лн медлчквдн. Эн орчлн-гнн ик аюлта, олн галвга джиммүднн зөвтнәд даргд-го, тер келсн сәдкә үг хой-ран хадгыад ирхлә, би чинв гикәс нань келг нанд үгуна.

Би бас бурута. Сәдкән, зуркндән бәйсн гаргыад кел-гылән, чам ю келх, гел-гыд, инягьд, үгнн өньгүл-чкәд биләв. Болвчн, түүнә бурунн эн. Дегд хая-хә хар-гыг битәвдн, тингкәд, хар-гыс цаган, Аргур бәйнә гар-им атхад гагч суудг, тинм дегд хәр билә. Уау эньк-ртән тинм бәйдж болнухн...

Игәд оти-зүсн юм ухалд йөзә-йовлг, ардс-өмәрн те-ньгрин уйдл дахал ик деегур ниссн зөл галудн ә соньс-дл билә. «Намрин сөрүн зөв-тән орад, шовуд дулан газ-рн темдд бәйсн эндж. Дел-

кә хуткдәд, балгысн-селәд балыврад, сай-джова улс бәй-сн бууран геегьд, эн дәннә туумрт әмән өгәд йовсн би-йнә, ивртмджин зокәл геедр-шө, хайрин тургьвәр хооран ниссн джова-дуньшур шовуд хәрү дулан герән, цагн ир-хлә, темцдж йовна. Орун гарсн шар нарн асхнд деед үзгт эрк биш суух, уулас гооджсн булгин усн ташуглн темцх, өкләд орсн хур цаг-тан лавта гинх.

Эн гал-мандлсн галв дән бас цаган умгрдж, манә орн-нугт тогтлж, эвдрсн хамган-чн ясх, олн-әг гашурдулсн гаслн дилврнн ик байр тох-рх, акнр-дүүнрн, урн-садн әк-эскләрн харгьдж, джир-гьлин дүркүлд төвкнх. Бол-вчн, кесгн көшрх насдан урн уга, багы насдан әк-өжк уга үлдх. Келү бичн гарх, келүне цокрл уга меньсдж эврәксән кулхә?

Эн дә, эн аюл шулугыр унтрахин төлә би бийән хар-мншгов. Гитлерин алач-мах-ч-ирт чилдәрн хоран күргсв. Арвхн йисн джилд нар үздж, газр ишкдж йовнав. Урдкм багы, хөбткм дала, джиргьх цагн чилшго ик гидж санаг бәйсн биший! Эн насдан иньг көвүгьәр цусрхг улан урлан умсүлдж үзсн уга. Болвчн, маниг кү кесн хәартә советин йосан харсәд, насн чилх цаг-тә аагы цусан асхв чиги, «я»-тишгов, комсомолин зуркән цевртнн хадгыад үкнәв»—гидж Буль сандж йовна.

Удлго ташугьгар орсн хойр төгән хаалгь, судлд бәйсн Нохан-суулин цөкнн герур орад ирв. Ардан эргәд хәләсн куукн, дорд үзгт шарлад, өрүн өмкч теьгр збвәр өбдән шармглад ирсинь үзә.

Дарук брүнә. Самбрннн зун-өмн захин шавр гермүд. Ор цәйх алдн. Эн гермүдин негдн Буль сө ирсн, хөбт эк, дүүнртән күрсн, байрга бәй-нә. Эцкнв цәргт өдсн, кесгәс нааран зәйг уга. Нег унтәд серсн дүүгьвәрн дөнн авад, ус халулдж, толгыгьган угьдәж дууджана. Хар герлә Буль гертәсн гарч йовхар бәйнә. Хамаран йовхан гергән кел-джәхш. Нигт хар усән гүрдж дүүсәд, гиджган тогышлу-лад авсн цагт, герин үднд эргдж ирәд зөгссн машинә а гарв. Эк, дүүнрнн ююгьнн чигн медджәхнн уга, Буль гарч зулхар, үдд тәйлгьлә, хойр немш салс өрдж ирв. Автомат зөрүлчкәд, таргын шар немш хәакрв:

—Хенде хох! Руки вверх! Дونهер ветгер! Кальмюкише девушек—партизан! Я тебе покажайт партизан!.. Азд бузр хойрар хәакрә бәйдж, куук-нә брчдн автомат зөрүлч-кәд, иккәтән келв:

—Неджд! Бийәйсн авн өкл. Гернн йорларнн тоньгь-лгьд, бугхачад неждж!—гидж немшр келджәйнә.

Гер неждкәд, газа бәйсн овагытата аргьс хольвдлж нег-дәд, кәгт өргүләд будн-дән кегьд ирәд өр цәв. Герин өбр харгыад ирсн улс дала, нургылдж көшнн кү-ү-кәд хойр.

(Чилгчнь. Эклинь 1-ч халхд).

Хойр гаринь арднь кулчк-
сн, Булиг чичад-түлкэд герас
гаргъдж, машинур авад ирв.
Эн хурсн улс Булиг үзн та-
над, бэргддж одсднь, ода
ямаран үүл болхинь медсн-
дэн, икэр санань зовджацха-
на. „Кöбрк, ода алдршгол бо-
лвч!“, „Наситн ахр болцхатн,
кезä тадн, немшир чилдж,
кезä манд амр öгхмт?“, „Галу-
шову, гаха, мал үлдäджäхш,
ода партийн улс, комсомольц
улсиг хääгъäd, бärлж авча-
на, кезä уга болхм эдн!“,
„Удх угат, ганцхн Буль биш,
нанчн ирх, Улан Церг орлж
ирх!“—гисн куундвр соньсгд-
на. Кöгшднь, Булин гарсн-
тöрснь уулäд, шугшад бääв.
Тер хооридан Булиг автома-
тин хундгар чичад, машинд
күргчкв. Күчär суулгъхар
седсн бийнь, хärү эргäd,
Буль келджәнä:—Нанд бичä
гундтн, эднäs бичä äйтн. Эдн
удан эзн болшго, наснь ул-
лго чилх. Улан Церг ирх!
Аргъта болхла, эднд хоран
хальдатн, неджädär алад бää-
дгин аргъ хääтн!..

Немшир буугъар цокад, ма-
шинд куукиг авч хаял, гуул-
гäd йовдж одв. Арднь үлдсн
улс, уульхнь уулäд, шуукр-
хнь шуукрад, эн күчр йов-
длин тускар куундвр кегъäd,
неджäd-хошадар тарцхав.

* * *

Эн машин Элстин ар зо
деер гарад ирв. Гарнь күл-
тä куукнä öбр автоматад бел-
кечксн немшир хооридан куу-
ндäд, тэмк тач йовцхана. Буль
эднä куундсинь, ю келсинь
тöртән авч йовхш.

„Ода энъкр балгъсан сүл
үзджäсм эн билтälв“,—гидж
му сандж йовна. „Балгъсн
икär хамхрдж. Мини кöдл-
жäсн музей тер. Мана ас-
хнд оч джиргъл келж йовсн
паркнь эн, холас дуньгäгъäd
бääдг исполкомин цагъан ге-
рнь тер. Ода цугинь эн нем-
шир ээлджäh. Иткдж болхш!
Иигдж удан бääх зöв уга.
Цагтн ирх,—зулхт! Тавгтн
газрт күрлго, тер теермин
öбгүр сääхн кевтä гарч зул-
хт! Бöкхиннь öмн бадрлжа-
нат! Тамд унхиннь öмн джир-
гъджәнät! Иигдж болдж биш!“
—гидж эн аралддж йовб.

Удлго машин туурмин öбр
ирдж зогсв. Герин полвалд
бääсн камерт авч ирдж орулв.

Ууди хагдсн хöбн, харнь-
гъу камерт шилтäd хäläгъä
бääтл, нег цöбкн багъчуд
бääснь үзгдв. Таньдг күн
уга. Куундсн угинь сонь-
са бääтл, зärmснь талдан йов-
сн улс, кесгнь олн-зүсн уч-
рар суусн улс болдж гарв.

Нег цöбкн хонгт немшир
Булиг кöндäсн уга. Эн сурл-
гъанд одад ирсн улс мелулан
туумр болад, цустан, шарх-
тад ирчәнä. Цокдгнь улм
икдäд бääнä. Шархинь угъал-
цад, кенчрär боолцад, бол-
сарн, чадсарн Буль нöкд-
мүдтән дөнъ болад бääв.

Туурмин зәнъгнь иим: тань-
дгас, Багъ-Чонса кöгшн ком-
мунист Боован Нуулä бär-
гддж. Сурлгъагъан зöргтä ке-
вär öгч, сүртäгъär, комму-
нист кевär, советин йос, Тöр-
скиән дурдад, сääхн кевär
ämән öгч.

Троицк районд урлнь ком-
сомолин райкомин сеглätр
йовсн Адучин Хöбч партин
лаалгъвар үлдäд, немширт
бärгддж, бас алгдлж. Буль-
ла нег отрядт йовсн Халхы-
нова Тамара комсомолин йо-
сн болд зүрктä үрн кевтä,
поклгъна күчртнь берк ке-
вär тесдж бääдгдлж. Тедү ме-
тär бийән бärлжähнь Косин
Володя, Алехин Женя, нань
чигн улс. Партизан улс толгъä-
лдж йовсн, „Улан хальмгт“
урдв редактор бääсн Адучин
Бадм бас берк, зүркн шарк-
лм му юм үздж, элдү кевär
тесдж бääдгдлж. Нег дакдж
удин хöбн Булиг, сурлгъа ав-
хар дуудулв. Сурлгъа күл-
гъäd, суудж, тоолдж, авсн зу-
рань иим билä: „Госна түрäd
браунинг бääх. Сурлгъан деер
немширин ик ахлачирас не-
гинь хадж алхар седхлä, гар-
тан зертä-зевтä йовдг аргъ
уга, үзчкх. Сурлгъана газр-
тнь күрчкäd, түрägъäсн суу-
льлж автл, бас бärчкх. Иигдж
би юм кедж чадшгов. Болв-
чн, äмән кимдär öгч, öнъгär
үкдж болшго. Хортнас не-
гинь дарвчн, немшт гару.
Тегäd яяхмб?

Камерäс гаргъад туусн ца-
гт нег юм кех кергтä. Тоо-
днь йилгъл уга. Ода äмд эн-
дäс гардм бишв“..

Хойр автоматта немшир
öмн ард хойртнь ордж авад,
туурмин шивä дотрагъур
туугъад гарв.

„Түрүлäd ардкинь хаслч,
лакад öмнкнь хärү эргäd ир-
тл, öмнäsнь хадж болх“—

гидж санн, госна түрägъäсн
браунингән шуурч авад, хärү
эргäd ирхлä, арднь йовсн не-
мш гавшун кевär гәрäдäд,
автоматар Булин гарар цокдж,
браунингинь öсргв. Эн шуу-
ган болсар, олн немшир гарч
ирлдäд, куукиг чирäd, гаринь
мошкад, авч одв...

Öдр болгън сурлгъан, öлр
болгън цоклгън. Сурлгъан-
цоклгън—камер... Сурлгъан-
цоклгън—камер. Öдр кезä
чилснь, сö кезä эклснь медгд-
дгән уурв.

...Нег серун сö, öр öбрдсн
цагла, кесг камерин улсиг
кöблж гаргъад, буту машинд
орулв. Машин дуурсн цагт
немшир үүдн талнь суудж
авад, Элстин ар зо хäläгъäd,
аэродромин öбгүр гуулгäd гар-
рв. Эдн заагт Буль бас йов-
на. Зоогъин ар кецд бääсн
гүн улан зуухин амн деер
ирдж машин зогсв. Буусн ул-
сиг зуухин амнд зерглүлäd
зогсав. Öр цääгъäd, öдр бо-
лв.

Амдач орсар немшин зар-
гъин „шиидвр“ умшджана.
„Эн, фюрерин öмнäs боссн
бандитриг... Гитлерин нерн
деерäс... Адучин Бадмиг...
Алехин Евгеңиг... Цуугätин
Булиг... хахм“... Эн „шиидв-
риг“ күн соньсджахш.

„Бидн цугъар коммунист,
комсомолец улсвдн, Тöрсн
нутгиннь, Хальмг таньгъчиннь
тöлä äмән öгчәнävдн. Мана
нерн даргдх уга, мана кесн
керг үрх уга. Мана церг ирх!
Немш фашистнр үкчхätхä!“
—гидж партизанмуд хääкрв.
Машидин öбр даралдад зогс-
сн взвод салдсмуд автомат-
сан бел кегъäd зогсв. „Хатн!“
гисн командла урладад авто-
матин ä нирджнънв...

...Öргдäд гарсн алтн шар
нарна герлд зуух дуурсн ул-
син цогис үзгдв. Эдн дунд
хävргъärн туссн Буль кевтнä.
Кезәнък кевтән, зург мет сää-
хн. Öргн хар күмсг, го сääхн
хамр, нигт хар күкл, арчсн
альмн болсн улан халх... Мел
унтсн күн.

Чик хаалгъар йовлалъч, бо
лвчн, хаалгъчн ахр бääдж.
Зуг, эн чини гем биш, чамд
бурута юм гаргъсн йовдл уга.

Хальмгин комсомол нег
үрән, Буль,—чамаг мартшго.

Элст, 1957 джил, сентябрь.